

מעמוד ריק לעולם שלם: כתיבה יוצרת

מהי כתיבה יוצרת, איך מחברת דקה שינתה את ניב, איך בונים סיפור, ומה חשוב יותר – כישרון או תרגול – צוללים בשלבים: מתחילים על פני המים ויורדים לעומק.

תאריך:

כיתה:

שם:

טקסט ושאלות

- 9 הטקסט: כישרון או תרגול? – מה באמת הופך משהו לסופר
- 11 חלק א' – שחייה על פני השטח
- 12 חלק ב' – צלילה
- 14 חלק ג' – מעמקים
- 17 בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה
- 2 מהדורה למורה ומפתח תשובות

כלים לקריאה

- 5 דף האסטרטגיות
- 6 מפת הצלילה
- 7 סימניות לגזירה
- 8 כרטיסי מילים לקיפול

איך משתמשים?

א. מתחילים בדף האסטרטגיות ובמפת הצלילה. ב. קוראים את הטקסט ועוצרים בתחנת העצירה. ג. עונים על השאלות לפי העומק: פני המים, צלילה והמעמקים. ד. מסיימים בבדיקה עצמית ובכרטיס יציאה.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות

מהדורה למורה – חט"ע. כאן מרוכז כל מה שצריך לפני השיעור: מטרות, מערך ל-45 דקות, גרסה קצרה, חיבור למודלים של חוסן, טיפים ומפתח תשובות. אפשר להסיר את הדפים האלה לפני צילום החוברת לתלמידים.

מטרות השיעור

- להבין מהי כתיבה יוצרת ולזהות בסיפור את ארבע אבני הבניין: דמות, עולם/מקום, עלילה/בעיה וקול/נקודת מבט.
- לזהות את מבנה הסיפור (יציבות, שיבוש, משבר, פתרון), ולזהות את נקודת המשבר ואת הצמיחה בסיפור של ניב.
- לנסח עמדה מנומקת בשאלה 'כישרון או תרגול?', ולאמץ הרגלי כתיבה של התמדה, משוב עדין וקול אישי.

גרסה קצרה – 10 דקות

קוראים יחד את פסקת ערב הצחקוק מסיפורו של ניב ושואלים: מה הוא בחר לעשות, ולמה? אחר כך כל תלמיד ותלמידה כותבים במשך 4 דקות עמוד קטן אחד בחוק 'גרוע מותר', על דמות שרוצה משהו ומפחדת ממהשהו. מסיימים במשפט אחד בכרטיס יציאה: 'כישרון או תרגול? אני חושב/ת ש...!'

שאלת פתיחה לכיתה

חשבו על הסיפור האחרון שגרם לכם לשכוח את הטלפון: ספר, סדרה או אפילו פוסט. מה החזיק אתכם עד הסוף? ולדעתכם, מי שכתב/ה אותו נולד/ה עם 'קסם ביד', או שהתאמן/ה הרבה?

חוסן וכתיבה: גש"ר מאח"ד • עש"ן ד"ק • מעש"ה

גש"ר מאח"ד בכתיבה: גוף (כתיבה ביד והליכה קצרה כשנתקעים), שכל (תכנון בעזרת ארבע התחנות), רגש (כתיבת רגשות במחברת), אמונה וערכים (קול אישי, כנות ולא להעתיק), חברה (הקראה לחבר/ה ומשוב עדין) ודמיון (להמציא עולמות כמו העיר התתימית של אוקטו). עש"ן ד"ק מתאים לרגע שבו ניב רוצה לקרוע את המחברת: ע – עצור; ש – שרירים, מכווצים את האגרופים ומשחררים לאט; נ – נשימה, שואפים לאט ונושפים נשיפה ארוכה; ד – דיבור עצמי, 'גרוע מותר'; ק – קדימה, בוחרים צעד קטן אחד (עמוד אחד) וממשיכים. מעש"ה מתאים למי שרואה חבר/ה נפגע/ת מצחוק: מ – מחויבות, 'אני כאן איתך'; ע – עידוד לפעולה, משימה קטנה עכשיו, למשל לכתוב משפט אחד; ש – שאלות שמפעילות חשיבה, מה אפשר לעשות עכשיו? מה עוזר לך?; ה – הבניית רצף, מה קרה, מה עכשיו ומה הלאה. נתקעתם מול דף ריק או ביקורת על מה שכתבתם – כמו ניב? גש"ר מאח"ד – שישה ערוצים להמשיך לכתוב: גוף (כותבים ביד, יוצאים להליכה קצרה כשנתקעים), שכל (מתכננים עם ארבע התחנות של הסיפור), רגש (כותבים מה מרגישים במחברת אישית), אמונה וערכים (הקול שלי, כנות, לא מעתיקים), חברה (קוראים בקול לחבר/ה ומבקשים משוב עדין), דמיון (ממציאים עולמות, כמו העיר התתימית של אוקטו). אם בזמן הכתיבה עולה משהו כבד – מדברים עם מבוגר/ת שסומכים עליו/ה או עם היועצת.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

מערך שיעור - 45 דקות

דקות	שלב	מה קורה
5	פתיחה: צוללים פנימה	שאלת הפתיחה: 'הסיפור האחרון שגרגם לכם לשכוח את הטלפון?' סבב קצר בשאלה 'נולדים עם קסם ביד או מתאמנים?'. מציגים את שלושת מפלסי הצלילה: פני המים, מתחת למים והמעמקים.
8	מהי כתיבה יוצרת? ארבע אבני הבניין	קריאה של הטקסט המידעי והטבלה (דמות, עולם/מקום, עלילה/בעיה, קול/נקודת מבט). בתחנת העצירה כל אחד/ת מזהה את ארבעת הרכיבים בסיפור שאהב/ה. שאלות 'פני המים' בעל פה.
10	שלושת העמודים של ניב	קריאה של הסיפור עם עצירה לפני ערב הצחקוק: 'מה הייתם עושים במקומו?' מזהים את המשבר ואת הבחירה (לא למחוק, לכתוב את הצחקוק לתוך הסיפור). מקשרים לעש"ן ד"ק: עצירה, שרירים מכווצים ומשחררים, נשימה איטית, דיבור עצמי 'גרוע מותר' וצעד קטן קדימה.
7	איך בונים סיפור? מבנה שעובד	מציגים את ארבע התחנות (יציבות, שיבוש, משבר, פתרון) ומדגימים אותן על אוקטו. מדגימים 'הראה, אל תספר': 'הוא היה מפחד' לעומת פעולות ופרטים. משחק קצר: הרגל נכון או מלכודת.
10	כישרון או תרגול? דיון וכתיבה	קריאה של הטקסט הטיעוני או של תקציר לפי השכבה. מיון משפטים לטענה, נימוק, טענת נגד ומסקנה. המשל על הניצוץ והערימה. כל אחד/ת כותב/ת בזוג טענה מרכזית ונימוק אחד. משחק נכון/לא נכון.
5	סיכום וכרטיס יציאה	הקראה קצרה של משפט אחד בזוגות עם משוב עדין ('מה הכי אהבתי'), ואחר כך כרטיס יציאה.

טיפים להנחיה

- לפני הקריאה מזהים את סוג הטקסט ואת מטרתו, ומנסים לזכור סיפור אהוב. במהלך הקריאה עוצרים בתחנת העצירה ומסמנים מילות קישור ומשפטי מפתח. אחרי הקריאה צוללים בשלושה מפלסים: פני המים (מידע גלוי), מתחת למים (בין השורות) והמעמקים (מחברים לחיים).
- בכתיבה בכיתה מכריזים על 'גרוע מותר': בטיטה לא מתקנים כתיב ולא מדרגים. משוב ניתן רק על שאלה אחת מסוימת ובנוסף 'מה עבד לי', כדי שאף אחד/ת לא יחוול 'צחקוק של ירדן'. מכבדים קול אישי ומקוריות, ולא מעתיקים.
- מרחב בטוח: מחברת אישית יכולה לעזור לעבד רגשות, אבל השיעור הוא תמיכה ולא טיפול. לא מחייבים אף אחד/ת להקריא כתיבה אישית. אם בכתיבה עולה משהו כבד או מדאיג, פונים בשקט לתלמיד/ה ומפנים אל היועצת, ומזכירים שאפשר לדבר עם מבוגר/ת שסומכים עליו/ה, עם נאמני החוסן המורים או עם נאמני החוסן התלמידים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

הכוונה לשאלה הפתוחה – חט"ע

מבנה מומלץ: פתיח שמציג את המחלוקת. טענה מרכזית, למשל 'התרגול הוא שהופך משהו לכותב/ת, והכישרון הוא בונוס'. נימוק 1: מחקר על מומחים מראה שתרגול מכוון (מטרה, משוב, יציאה מאזור הנוחות) מבדיל את הטובים ביותר. נימוק 2: חשיבת צמיחה קשורה להתמדה, ואילו אמונה בכישרון בלבד הופכת כישרון ראשון לזהות ('אין לי'). טענת נגד: 'בלי ניצוץ אין קסם'. הפרכה: 'אף על פי שיש ניצוץ, בלי ערימה הוא כבה; את הערימה אנחנו שולטים בה'. מסקנה: ההחלטה להיות כותב/ת מתקבלת בכל בוקר שבו פותחים את המחברת. בודקים שימוש במילות קישור (אולם, לפיכך, יתרה מזו, משום ש...) ובמשלב גבוה.

מפתח תשובות למורה – חט"ע. שאלות פתוחות: תשובות אישיות. מחפשים תשובה שנשענת על הטקסט, מנומקת ומנוסחת במשפטים שלמים.

שאלה	תשובה
1	ב. לשכנע שתרגול מתמיד הוא מה שהופך אדם לכותב, גם אם יש כישרון
2	ג. לשמש ראייה לעמדת התרגול: גם 'פלא' דורש שנים של אימון
3	1. לא נכון 2. נכון 3. לא נכון 4. נכון
5	„הכישרון הוא ניצוץ, והתרגול הוא הערימה...”
6	מה שהופך אדם לכותב הוא התרגול ← ⚖️ טענה; מה שמבדיל את הטובים ביותר אינו מתנה מולדת ← 🧱 נימוק / ראייה; גם ילדי פלא במוזיקה התאמנו שנים לפני היצירות הגדולות ← 🧱 נימוק / ראייה; אין תרגול בעולם שמחליף את הניצוץ הראשוני ← 🔄 טענת נגד; יש אנשים שמילים פשוט באות אליהם ← 🔄 טענת נגד; התייחסו לכישרון כמו לרוח ← ✅ מסקנה
7	1-ב, 2-ד, 3-א, 4-ג
8	א. כיון: תרגול שיש לו כיוון ומטרה ברורה
9	א. מסקנה: הפסקה נובעת מהטיעונים שהוצגו לפניה
10	ב. התרגול והעבודה המצטברים. זו מטאפורה (משל)

כלים לקריאה

דף האסטרטגיות: איך קוראים לעומק?

אחרי הטקסט

מסכמים במשפט

מה הרעיון המרכזי – במילים שלי?

בוחנים בעין ביקורתית

האם הנימוקים משכנעים? מה חסר?

מחברים לחיים

איפה פגשתי משהו דומה? מה עמדתי?

בזמן הטקסט

מסמנים בעיפרון

מילה לא מוכרת – עיגול. משפט חשוב – קו.

עוצרים בתחנות

מה קרה עד עכשיו? מה אני מנחש/ת שיקרה?

ממפים את הטעון

טענה, נימוקים, טענת נגד, הפרכה ומסקנה. שימו לב למילות קישור.

לפני הטקסט

מציצים בכותרת ובתמונה

על מה הטקסט? מה כבר ידוע לי על הנושא?

קובעים מטרה

למה אני קורא/ת? למידע, להנאה, כדי לגבש דעה?

מזהים סוגה ומטרה

טור, כתבה, מאמר טיעון? מה הכותב/ת רוצה להשיג?

מקרא סימונים בעיפרון

מתחבר אליי

מפתיע אותי

לא הבנתי

משפט חשוב

מילה לא מוכרת

רשימת בדיקה לקורא/ת

- ☐ קראתי את הכותרת ושאלתי את עצמי על מה הטקסט
- ☐ קראתי את כל הטקסט עד הסוף
- ☐ סימנתי מילה שלא הבנתי
- ☐ קראתי שוב את מה שלא היה ברור

המטרה שלי בקריאה

למה אני קורא/ת את הטקסט הזה? מה הייתי רוצה לגלות?

כלים לקריאה

מפת הצלילה: סוג הטקסט ומילים חדשות

מפת הצלילה שלי

מעמקים

חושבים, מביעים דעה ויוצרים

צלילה

מסיקים, מקשרים ובודקים מילים ומבנה

שחייה על פני השטח

מוצאים מידע שכתוב בטקסט

סוג הטקסט: טקסט טיעוני

מה מאפיין את סוג הטקסט הזה? כתבו שני סימנים שתחפשו בקריאה:

לפני שצוללים

מה אני חושב/ת שיקרה בטקסט? (לפי הכותרת)

מילים חדשות

מילה	פירוש	משפט משלי
תרגול מכוון	תרגול עם מטרה, עם משוב ועם יציאה מאזור הנוחות	
אזור הנוחות	מה שמוכר לנו וקל לנו לעשות	
משוב	תגובה על עבודה שעוזרת להשתפר	
חשיבת צמיחה	אמונה שיכולות מתפתחות בזכות מאמץ ולמידה	
טיוטה	גרסה ראשונה של טקסט, שעדיין אינה סופית	

סימניות לגזירה

גזרו לאורך הקו המקווקו ✂

המעמקים

מעבר לשורות

- האם הטיעון משכנע? למה?
- מה טענת הנגד החזקה ביותר?
- מה עמדת המנומקת?
- איך זה מתחבר לחברה שלנו?

השאלה שלי: 📝

מעמוד ריק לעולם שלם: כתיבה יוצרת
חט"ע 📖

צלילה

בין השורות

- מה תפקיד הפסקה בטקסט?
- איזה יחס לוגי יוצרת מילת הקישור?
- מה המטרה של הכותב/ת?
- מה פירוש הביטוי בהקשר?

השאלה שלי: 📝

מעמוד ריק לעולם שלם: כתיבה יוצרת
חט"ע 📖

פני המים

כתוב בטקסט

- מי? מה? איפה? מתי?
- איזה פרט מוכיח?
- מה קרה קודם ומה אחר כך?
- איפה זה כתוב?

השאלה שלי: 📝

מעמוד ריק לעולם שלם: כתיבה יוצרת
חט"ע 📖

כלים לקריאה

כרטיסי מילים לקיפול

גזרו כל כרטיס, קפלו לאורך הקו המנוקד שבאמצע – המילה מקדימה והפירוש מאחור. תרגלו בזוגות. ✂

תרגול עם מטרה, עם משוב ועם יציאה מאזור הנוחות	תרגול מכוון
מה שמוכר לנו וקל לנו לעשות	אזור הנוחות
תגובה על עבודה שעוזרת להשתפר	משוב
אמונה שיכולות מתפתחות בזכות מאמץ ולמידה	חשיבת צמיחה
גרסה ראשונה של טקסט, שעדיין אינה סופית	טיוטה
הוספה וחיצוק של טיעון	יתרה מזו
ויתור: הודאה בחלק מטענת הנגד	אף על פי ש...
ניגוד	אולם

כישרון או תרגול? – מה באמת הופך מישהו לסופר

לפני הקריאה

סוג הטקסט: טקסט טיעוני. חשבו על תחום שבו השתפרתם עם הזמן. האם ההצלחה הגיעה בעיקר מכישרון או מתרגול? מה לדעתכם יטען הכותב?

הניחוש שלי:

מילון קטן

תרגול מכוון

תרגול עם מטרה, עם משוב ועם יציאה מאזור הנוחות

אזור הנוחות

מה שמוכר לנו וקל לנו לעשות

משוב

תגובה על עבודה שעוזרת להשתפר

חשיבת צמיחה

אמונה שיכולות מתפתחות בזכות מאמץ ולמידה

טיוטה

גרסה ראשונה של טקסט, שעדיין אינה סופית

הערות שלי

1 בשיעור הראשון של כיתה ז' שאלה המורה: 'מי פה סופר?' אף יד לא עלתה. אז היא שאלה שאלה אחרת: 'מי פה משחק כדורסל? מי למד כלי נגינה?' – ועשרות ידיים עלו. 'ונולדתם יודעים?' היא שאלה. הוויכוח הזה, כישרון מול תרגול, הוא אחד הוויכוחים העתיקים בעולם הכתיבה, והתשובה שלכם עליו עשויה לקבוע אם בכלל תתחילו לכתוב. טענתי היא שאמנם יש דבר כזה כישרון, אך מה שהופך אדם לכותב הוא התרגול.

2 העמדה הראשונה אומרת: כתיבה היא כישרון. יש אנשים שמילים פשוט באות אליהם. הם שמים לב לפרטים שאחרים מפספסים, יש להם אוזן לדיאלוג, וסיפורים נוצרים להם בראש בלי מאמץ. תומכי העמדה טוענים גם שכל סופר גדול הראה סימנים מוקדמים, ושאינן תרגול בעולם שמחליף את הניצוץ הראשוני. בלי ניצוץ, אומרת העמדה, אפשר ללמוד טכניקה, אבל אי אפשר ליצור קסם.

3 העמדה השנייה עונה: גם הניצוץ לא מספיק בלי תרגול. חוקר שחקר מומחים, ובהם מוזיקאים, שחמטאים וספורטאים, מצא שמה שמבדיל את הטובים ביותר אינו מתנה מולדת, אלא שנים של 'תרגול מכוון': תרגול עם מטרה, עם משוב ועם יציאה מאזור הנוחות. יתרה מזו, גם ילדי פלא במוזיקה התאמנו שנים לפני היצירות הגדולות. מאחורי ה'פלא' עמדו שעות רבות של נגינה והדרכה. את הטיעון מחזקים גם אלפי כותבים וכותבות שמשתתפים מדי שנה באתגר כתיבה שנתי שבו כותבים רומן בחודש אחד, ומגלים שכמות יוצרת איכות.

מכוון: תרגול עם מטרה, עם משוב ועם יציאה מאזור הנוחות. יתרה מזו, גם ילדי פלא במוזיקה התאמנו שנים לפני היצירות הגדולות. מאחורי ה'פלא' עמדו שעות רבות של נגינה והדרכה. את הטיעון מחזקים גם אלפי כותבים וכותבות שמשתתפים מדי שנה באתגר כתיבה שנתי שבו כותבים רומן בחודש אחד, ומגלים שכמות יוצרת איכות.

4 אף על פי שתומכי הכישרון צודקים בכך שיש אנשים שהמילים זורמות להם בקלות, נראה שהשאלה עצמה מטעה. חשבו על זה כך: הכישרון הוא ניצוץ, והתרגול הוא הערימה שהוא נופל עליה. ניצוץ בלי ערימה כבה תוך שנייה, וערימה בלי ניצוץ אינה בוערת. אולם יש כאן הבדל מעשי: בערימה אתם שולטים. אי אפשר להזמין כישרון, אבל אפשר לכתוב עמוד. אפילו העמדה המתעקשת ביותר מסכימה שכישרון בלי עבודה אינו מייצר ספר.

● **תחנת עצירה:** עצרו רגע: מה קרה עד כאן? מה לדעתכם יקרה עכשיו?

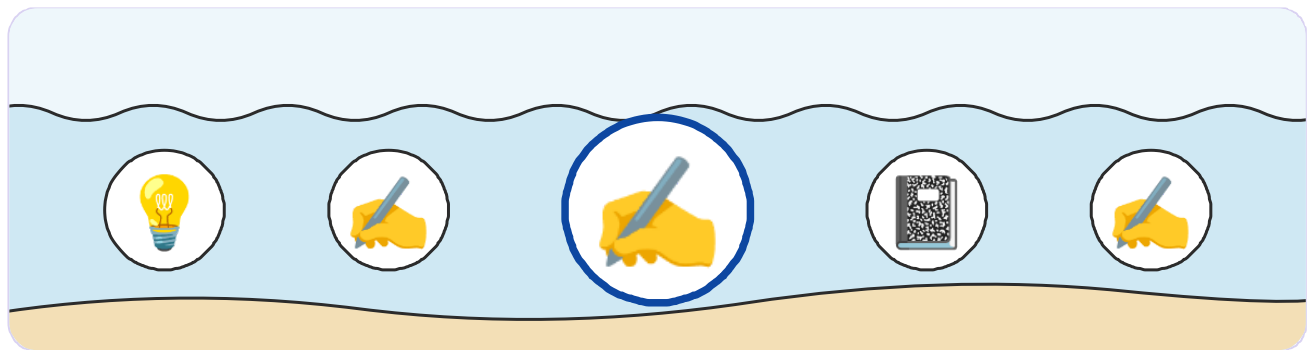

כישרון או תרגול? – מה באמת הופך מישוה לסופר (המשך)

5 זאת ועוד, באמונה בכישרון בלבד טמון סיכון של ממש: היא הופכת כישלון לזהות. אם סיפור ראשון יצא רע, והאמונה היא 'או שיש לי או שאין לי', המסקנה תהיה 'אין לי', ומפסיקים. מי שמאמין/ה שכתובה היא מיומנות קורא/ת את אותו סיפור רע אחרת: עוד טיוטה בדרך. חוקרת פסיכולוגיה קראה לגישה הזאת 'חשיבת צמיחה', ומחקרים רבים מראים שהיא קשורה להתמדה. ההתמדה היא הדלק האמיתי של כל כותב וכותבת.

6 משום שתרגול מכוון אינו רק כמות, כדאי לבנות אותו בחוכמה. כותבים עמוד אחד ביום, ביד או במקלדת. מקריאים לחבר/ה ומבקשים משוב עדין על שאלה אחת. בכל פעם מנסים משהו שעוד לא הצליח: דיאלוג, סצנה או סוף. כך מתגלה גם הקול האישי, משום שאיננו מעתיקים מאחרים אלא כותבים מהחלון שלנו. מחברת אישית יכולה לעזור גם לעבד רגשות. ואם בזמן הכתיבה עולה משהו כבד, משתפים מבוגר/ת שסומכים עליו/ה או את היועצת.

7 לפיכך, המסקנה שלנו פשוטה: התייחסו לכישרון כמו לרוח. נחמד אם היא נושבת, אבל לא בונים עליה מסלול שחייה. הסופרים שאתם מעריצים לא 'נבחרו'. הם פשוט המשיכו לשלוח טיוטות אחרי שאחרים הפסיקו. והחדשות הטובות? ההחלטה להיות סופר/ת אינה מתקבלת בלידה. היא מתקבלת בכל בוקר שבו פותחים את המחברת.

כישרון או תרגול? – מה באמת הופך מישהו לסופר

שם: _____

חלק א' – שחייה על פני השטח

נתחיל על פני המים: אתרו בטקסט את המידע המדויק.

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

1

מהי מטרתו העיקרית של הטקסט?

- א. לדווח על מחקרים בפסיכולוגיה של מומחים
- ב. לשכנע שתרגול מתמיד הוא מה שהופך אדם לכותב, גם אם יש כישרון
- ג. לספר על כיתה ז' שלמדה כתיבה יוצרת

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

2

מה תפקידה של הדוגמה על ילדי הפלא במוזיקה בפסקה השלישית?

- א. להוכיח שכישרון מולד הוא הגורם היחיד להצלחה
- ב. להציג את טענת הנגד של תומכי הכישרון
- ג. לשמש ראיה לעמדת התרגול: גם 'פלא' דורש שנים של אימון

בדיקת פרטים

פני המים • כתוב בטקסט

3

נכון או לא נכון? סמנו ✓ בטבלה

המשפט	נכון ✓	לא נכון ✗
כשהמורה שאלה 'מי פה סופר?', עלו בכיתה ידיים רבות.	☐	☐
החוקר שחקר מומחים מצא שמה שמבדיל את הטובים ביותר הוא שנים של תרגול מכוון.	☐	☐
לפי הכותב, ההחלטה להיות סופר/ת מתקבלת בלידה.	☐	☐
חוקרת פסיכולוגיה קראה לגישה שרואה בכתיבה מיומנות 'חשיבת צמיחה'.	☐	☐

אוצר מילים בהקשר

פני המים • כתוב בטקסט

4

השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

מתנה

רוח

טיוטה

ניצוץ

מחסן מילים:

1. הכישרון הוא _____, והתרגול הוא הערימה שהוא נופל עליה.
2. מי שמאמין/ה שכתובה היא מיומנות רואה בסיפור רע עוד _____ בדרך.
3. הכותב ממליץ להתייחס לכישרון כמו ל_____: נחמד אם היא נושבת.

שאלות לפי עומק • חט"ע

כישרון או תרגול? – מה באמת הופך מישהו לסופר (המשך)

שם: _____

חלק ב' – צלילה

עכשיו צוללים: הסיקו מסקנות, זהו את מבנה הטיעון ובחנו את הלשון.

סימון בטקסט

צלילה • בין השורות

5

מסמנים בטקסט

- סמנו בצהוב את משפט הטענה המרכזית בפסקה הראשונה.
- סמנו בירוק את המשפט שבו הכותב מודה שתומכי הכישרון צודקים בחלק מטענתם.
- סמנו בקו את המשפט שבו הכותב/ת מציג/ה את המשל המרכזי של הטקסט.

מיון וארגון

צלילה • בין השורות

6

מיינו את המשפטים מהטקסט לפי תפקידם בטיעון. (מיינו: סמנו ✓ בעמודה המתאימה)

הפריט	טענה	נימוק / ראיה	טענת נגד	מסקנה
מה שהופך אדם לכותב הוא התרגול	☐	☐	☐	☐
מה שמבדיל את הטובים ביותר אינו מתנה מולדת	☐	☐	☐	☐
גם ילדי פלא במוזיקה התאמנו שנים לפני היצירות הגדולות	☐	☐	☐	☐
אין תרגול בעולם שמחליף את הניצוץ הראשוני	☐	☐	☐	☐
יש אנשים שמילים פשוט באות אליהם	☐	☐	☐	☐
התייחסו לכישרון כמו לרוח	☐	☐	☐	☐

קישור מושגים

צלילה • בין השורות

7

מתחו קו בין מילת הקישור לבין היחס הלוגי שהיא מציינת

א. ניגוד	●	1. יתרה מזו	●
ב. הוספה וחיזוק של טיעון	●	2. אף על פי ש...	●
ג. סיבה	●	3. אולם	●
ד. ויתור: הודאה בחלק מטענת הנגד	●	4. משום ש...	●

כישרון או תרגול? – מה באמת הופך מישהו לסופר (המשך)

שם: _____

משמעות ביטוי

צלילה · בין השורות

8

בצירוף 'תרגול מכוון', מהו שורש המילה 'מכוון', ומה משמעות הצירוף?

א. כיוון: תרגול שיש לו כיוון ומטרה ברורה

ב. כזיה: תרגול שכואב ומתיש

ג. קזיה: תרגול מתוך תקווה להצליח

מבנה ומטרה

צלילה · בין השורות

9

המילה 'לפיכך' בפתיחת הפסקה האחרונה מציינת יחס לוגי של:

א. מסקנה: הפסקה נובעת מהטיעונים שהוצגו לפניה

ב. ניגוד: הפסקה סותרת את מה שנאמר קודם

ג. הוספה: הפסקה מביאה עוד דוגמה

מבנה ומטרה

צלילה · בין השורות

10

'הכישרון הוא ניצוץ, והתרגול הוא הערימה'. מה מסמלת הערימה, ובאיזה אמצעי רטורי מדובר?

א. ההשראה. זו הגזמה

ב. התרגול והעבודה המצטברים. זו מטאפורה (משל)

ג. הכישרון. זו שאלה רטורית

מבנה ומטרה

צלילה · בין השורות

11

הסבירו כיצד הפתיחה (הסיפור מהכיתה) משרתת את מטרת הטקסט, וכיצד המסקנה בפסקה האחרונה חוזרת אליה.

מבנה ומטרה

צלילה · בין השורות

12

מהו תפקידה של הפסקה הרביעית במבנה הטיעון? התייחסו למילים 'אף על פי ש...' ו'ואולם' ולמשל הניצוץ והערימה.

שאלות לפי עומק • חט"ע

כישרון או תרגול? – מה באמת הופך מישהו לסופר (המשך)

שם: _____

מארגן גרפי

צלילה • בין השורות

13

השלימו את הטבלה: כתבו שלוש טענות מהטקסט, ולצד כל אחת את הנימוק ואת הדוגמה או הראיה שהכותב מביא.

טענה	נימוק	דוגמה / ראיה מהטקסט

חלק ג' – מעמקים

במעמקים: הביעו עמדה, צרו וחברו את הטקסט לחייכם.

העברה למקרה חדש

המעמקים • מעבר לשורות

14

על פי הטקסט, איזו אמונה מובילה את נועה למסקנה הזאת? כיצד היא יכולה לקרוא את המשוב אחרת, ומה תוכל לעשות מחר בבוקר?

מקרה לבחינה: "אין לי את זה"

נועה, בת 16, שלחה סיפור לתחרות כתיבה וקיבלה משוב ביקורתי. בערב כתבה ביומן: 'כנראה פשוט אין לי כישרון', ושקלה למחוק את כל הקבצים.

כישרון או תרגול? – מה באמת הופך מישהו לסופר (המשך)

שם: _____

כתיבה ונימוק

המעמקים • מעבר לשורות

15

כתבו מאמר עמדה קצר (8-10 שורות): 'כישרון או תרגול – מה הופך מישהו לכותב/ת?' הקפידו על המבנה: פתיח שמושך את הקורא, טענה מרכזית אחת, שני נימוקים עם דוגמה (מכתיבה, מספורט, ממוזיקה או מחייכם), טענת נגד אחת והפרכה שלה, ומסקנה. שלבו לפחות שלוש מילות קישור שונות (למשל: אולם, יתרה מזו, משום ש..., אף על פי ש..., לפיכך) ושמרו על משלב לשוני תקני.

כלי חוסן

המעמקים • מעבר לשורות

16

חבר/ה אומר/ת לכם: 'אני מפסיק/ה לכתוב, אין לי כישרון'. כתבו תגובה קצרה ברוח מעש"ה: הראו מחויבות ('אני כאן איתך'), הציעו משימה קטנה (למשל עמוד אחד), שאלו שאלה שמעוררת חשיבה, ועזרו לבנות רצף: מה קרה, מה עכשיו ומה הלאה.

כישרון או תרגול? – מה באמת הופך מישהו לסופר (המשך)

שם:

שיח בכיתה

המעמקים • מעבר לשורות

17

מעגל שיח

- ניב אמר 'אין לי מה לכתוב', ובסוף גילה שהיריב הכי קשה שלו היה הקול הזה עצמו. האם גם לכם יש קול פנימי שאומר 'אין לי' במשהו? מה עוזר להשתיק אותו?
- המורה אמרה לניב: 'אתה כבר שבועיים לא שואל את זה בשעה שאתה כותב.' מה הופך מישהו ל'כותב/ת': תווית, פרסום או מעשה הכתיבה עצמו? נמקו.
- ניב הפך צחקוק שפגע בו לחומר כתיבה. מתי זו דרך בריאה להתמודד, ומתי עדיף לדבר עם מבוגר/ת שסומכים עליו/ה? ואיך אפשר לתת לחבר/ה משוב עדין במקום לצחקק?
- 'הכישרון הוא ניצוץ, התרגול הוא הערימה.' האם המשל משכנע אתכם? הביאו דוגמה מתחום אחר בחייכם: ספורט, נגינה, ציור או בישול.

ייצוג חזותי

המעמקים • מעבר לשורות

18

שרטטו את המשל של הכותב: ניצוץ וערימה. כתבו על כל חלק בערימה פעולת תרגול אחת מהטקסט.

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו

סמנו בכל שורה איך אתם מרגישים

עוד לא	בערך	בטוח/ה	
			אני יודע/ת לזהות את הטענה המרכזית, את טענת הנגד ואת ההפרכה בטקסט.
			אני יודע/ת להסביר את המשל 'ניצוץ וערימה' ואת תפקידו בשכנוע.
			אני יודע/ת להסביר מהו תרגול מכוון ומהי חשיבת צמיחה.

מעמוד ריק לעולם שלם: כתיבה יוצרת • חט"ע

כרטיס יציאה

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

1. משפט אחד: מה ההבדל בין תרגול רגיל לתרגול מכוון?

2. ציינו מילת קישור אחת מהטקסט ואת תפקידה בטיעון.

3. האם השתכנעתם? נמקו במשפט אחד.

כמה נהייתם מהטקסט? 5 4 3 2 1

מה אני לוקח/ת איתי מהטקסט? כתבו או ציירו

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה (המשך)

יצרה: רוית ראש בן ישי

לצלול פנימה • מעמוד ריק לעולם שלם: כתיבה יוצרת • חוברת תלמיד לחט"ע

